

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/114/2017
Identifikačné číslo spisu:	5415200659
Dátum vydania rozhodnutia:	06.03.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5415200659.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Oľgy Trnkovej a členov senátu JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Branislava Kráľa v spore žalobkyne Intrum Slovakia s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mýtna 48, zastúpenej JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom v Bratislave, Mýtna 48, proti žalovanému M. bývajúcemu v V., o zaplatenie 681,08 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 5 C 41/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. januára 2016 sp. zn. 10 Co 463/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v rozsahu 100%.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dolný Kubín rozsudkom z 18. mája 2015 č. k. 5 C 41/2015-73 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 562,28 € s 9 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 298,09 € za obdobie od 10. apríla 2012 až do jej zaplatenia a zo sumy 264,19 € za obdobie od 10. marca 2012 až do jej zaplatenia, pričom zaplatenie priznanej pohľadávky súd povolil žalovanému v splátkach po 60,- € mesačne, splatných vždy do 20. dňa príslušného mesiaca tak, že prvá splátka je splatná v mesiaci nasledujúcom po právoplatnosti rozsudku s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia (I.). Vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II.). Žalobkyni priznal voči žalovanému náhradu pomernej časti trov konania vo výške 119,78 €, pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 93,37 € a ďalších trov vo výške 26,41 €, ktorú je žalovaný povinný zaplatiť zástupcovi žalobkyne do 30 dní od právoplatnosti rozsudku (III.). Určil, že zmluvná podmienka obsiahnutá v Zmluve o pripojení z 15. júna 2007 uzavretej medzi T-Mobile Slovensko, a. s. a žalovaným, v Zmluve o poskytovaní verejných služieb z 13. januára 2012 uzavretej medzi Slovak Telekom, a. s. a žalovaným a v Zmluve o poskytovaní verejných služieb z 20. januára 2012 uzavretej medzi Slovak Telekom, a. s. a žalovaným, pokiaľ v Cenníku pre poskytovanie služieb spoločnosti Slovak Telekom, a. s. platného od 1. marca 2012, tvoriaceho neoddeliteľnú súčasť zmlúv, je uvedená v časti „Iné poplatky“ výška poplatku za obmedzenie poskytovania služby pre neplatenie vo výške 19,80 € (s DPH) a tiež pokiaľ je uvedená výška poplatku za prerušenie poskytovania služby pre neplatenie vo výške 19,80 € (s DPH), je pre

neprijateľnosť neplatná (IV.). Pokiaľ ide o poplatky uvedené vo výroku IV. uviedol, že ich účelom by nemalo byť získavanie majetkového prospechu vo forme akejkoľvek „finančnej sankcie“ voči spotrebiteľovi ako dlžníkovi, ktorý by prinášal prospech dodávateľovi, ale ich výška by mala zodpovedať (odrážať) náklady dodávateľa s realizáciou takýchto úkonov. Na „sankcionovanie“ účastníka, ktorý porušil nejakú zmluvnú povinnosť slúžia iné právne inštitúty. Nie je dôvod, aby cenník stanovoval inú výšku poplatku za prerušenie služby pre neplatenie a za dočasné prerušenie služby na žiadosť účastníka, ako je to v predmetnom cenníku, podľa ktorého, ak sa tak deje na žiadosť účastníka, je stanovená jeho výška sumou 15,13 € a v prípade prerušenia to je už 19,80 €. Uvedené poplatky účtované žalovanému súd považoval za neprijateľné hlavne s ohľadom na ich výšku, hoci nespochybňoval právo postupcu spoplatniť takéto úkony. Podľa názoru súdu s ohľadom na rôznosť výšky poplatkov v cenníku za tú istú službu vykonávanú v tomto prípade výlučne v záujme postupcu, slúžiacu na realizáciu jeho oprávnenia vyplývajúceho zo zmluvy, vôbec nevystihujú možné náklady postupcu súvisiace s vykonávaním takýchto úkonov, ale v prevažnej miere predstavujú ďalšiu „skrytú“ sankciu pre spotrebiteľa za porušenie jeho povinností včas a riadne v súlade so zmluvou platiť úhrady za poskytnuté služby, ktorá podľa názoru súdu v neakceptovateľnom rozsahu prevyšuje takéto náklady, a teda každý z týchto poplatkov - účtovaný samostatne v súvislosti s každou z uzavretých zmlúv predstavuje možný jednorazový zdroj nie malého príjmu (zisku) dodávateľa na úkor spotrebiteľa. Ide pritom o poplatky, ktoré nesúvisia s rozsahom využívania služieb spotrebiteľom, o ktoré by prejavil záujem, ale o poplatky, určené výlučne pre prípad porušenia zmluvných povinností spotrebiteľom. Nakoľko v prípade uvedených poplatkov nešlo o individuálne dojednanú podmienku (poplatky boli jednostranne stanovené postupcom, o čom svedčí skutočnosť, že sú súčasťou cenníka služieb vydaného postupcom a tvoriaceho neoddeliteľnú súčasť zmlúv) bolo povinnosťou súdu, aj bez návrhu, skúmať, či takáto zmluvná podmienka nie je neprijateľná a teda neplatná. Keďže § 53 ods. 4 OZ len demonštratívne obsahuje výpočet zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za neprijateľné, za neprijateľné možno považovať aj také, ktoré v ňom nie sú uvedené. Súd dospel k záveru, že zmluvná podmienka, o ktorú sa opierajú predmetné poplatky, je neprijateľná, a to pre výšku poplatkov, ktoré nezodpovedajú možným nákladom vynaloženým s realizáciou činnosti, za ktorú boli vyúčtované. Tieto poplatky sú viacnásobnými „skrytými“ peňažnými sankciami za porušenie jednej a tej istej dohodnutej povinnosti, spočívajúcej v riadnom a včasnom platení úhrad za poskytnuté elektronické komunikačné služby (tiež platenie úrokov za omeškanie). Toto však zmyslom poplatkov byť nemá. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O. s. p.

2. Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobkyne proti výrokom II., III. a IV. rozsudkom z 29. januára 2016 sp. zn. 10 C 463/2015 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch o zamietnutí žaloby vo zvyšnej časti (II.) a o náhrade trov konania (III.) a o určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky (IV.) potvrdil. Konštatoval, že rozsudok súdu prvej inštancie zostáva nedotknutý vo vyhovujúcom výroku (I.). Stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Jednoznačne odmietol argumentáciu žalobkyne, že cenník je výsledkom dohody zmluvných strán, je vytvorený výlučne dodávateľom a konkrétny spotrebiteľ nemá ani najmenšiu možnosť jeho tvorbu ovplyvniť. Len formulácia, že je neoddeliteľnou súčasťou zmluvy, nerobí z neho riadne zmluvné dojednanie. Už len tým, že je vytvorený výlučne dodávateľom, je zrejмый výrazný nepomer zmluvných strán. Stotožnil sa s názorom prvoinštančného súdu, že predmetné poplatky svojím charakterom predstavujú finančnú sankciu voči spotrebiteľovi. Ide pritom o skrytú sankciu, ktorá sleduje neprimeraný profit dodávateľa. Odvolací súd považoval za nedôvodnú námietku žalobkyne týkajúcu sa oprávnenosti účtovaných položiek s poukazom na uvedenú výzvu súdu prvej inštancie. Tiež za nedôvodnú námietku o nadbytočnosti vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, keď stranou nie je bezprostredne dodávateľ. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu do výroku IV. t. j. určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla zrušiť rozsudok krajského aj okresného súdu v napadnutej časti a vec vrátiť na ďalšie konanie súdu prvej inštancie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 236 ods. 1, § 237 písm. f/ v spojení s § 238 ods. 3 O. s. p. a odôvodnila v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p. tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. f/, t. j. k odňatiu možnosti konať pred súdom, konanie je postihnuté inou vadou, ktorá má za následok nesprávne

rozhodnutie vo veci a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Po zrekapitulovaní doterajšieho priebehu konania uviedol, že vyslovovať neplatnosť zmluvnej podmienky možno len v prípade, ak sú stranami priamo účastníci zmluvy, ktorou boli zmluvné podmienky dohodnuté, v ktorej súvislosti poukázal na znenie § 159 ods. 2 O. s. p. a potrebu skúmania podmienok konania v zmysle § 103 a nasl. O. s. p. Mal za to, že súd prvej inštancie jej vopred neoznámil, že nepriznané poplatky by mohol posudzovať ako neprijateľné zmluvné podmienky, čím jej odňal možnosť konať pred súdom. Prípustnosť dovolania je podľa nej daná tiež odopretím možnosti konať pred súdom v rámci odvolacieho konania z dôvodu nevytýčenia pojednávania, hoci na to boli splnené podmienky (§ 214 ods. 1 písm. a/ a d/ O. s. p.). Za inú vadu konania považoval skutočnosť, že odvolací súd neskúmal, či na rozhodovanie o neprijateľnosti zmluvných podmienok boli splnené procesné podmienky a to vo vzťahu k nadbytočnosti vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok. Namietal tiež nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu nesprávnej aplikácie § 53 ods. 3 a § 53 ods. 1 OZ na daný skutkový stav a že sa nejedná o žiadny prípad príkladmo uvedený v § 53 ods. 4 OZ. Uviedol, že odôvodnenie neprijateľnosti zmluvných podmienok odvolávkou na neprimeranosť výšky poplatkov právne neobstoí, je nesprávne a predstavuje nesprávne právne posúdenie zmluvných podmienok obsiahnutých v napádanom výroku.

4. Žalovaný sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku, ďalej len „C. s. p.“) po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa (§ 470 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 240 ods. 1 O. s. p.) skúmal jeho prípustnosť podľa Občianskeho súdneho poriadku („ďalej len O. s. p.“) účinného do 30. júna 2016 (§ 470 ods. 2 O. s. p.). Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O. s. p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O. s. p.

6. V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý potvrdzujúci výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým určil, že zmluvná podmienka obsiahnutá v zmluve o pripojení z 15. júna 2007 uzavretej medzi T-Mobile Slovensko a. s. a žalovaným, v zmluve o poskytovaní verejných služieb z 13. januára 2012 uzavretej medzi Slovak Telekom a. s. a žalovaným a v zmluve o poskytovaní verejných služieb z 20. januára 2012 uzavretej medzi Slovak Telekom a. s. a žalovaným, pokiaľ v Cenníku pre poskytovanie služieb spoločnosti Slovak Telekom, a. s. platného od 1. marca 2012, tvoriaceho neoddeliteľnú súčasť zmlúv, je uvedená v časti „iné poplatky“ výška poplatku za obmedzenie poskytovania služby pre neplatenie vo výške 19,80 € (s DPH) a tiež pokiaľ je uvedená výška poplatku za prerušenie poskytovania služby pre neplatenie vo výške 19,80 € (s DPH), je pre jej neprijateľnosť neplatná. Dovolanie je teda prípustné podľa § 238 ods. 3 O. s. p.

7. Vzhľadom na to, že dovolací súd sa obligatórne musel zaoberať procesnými vadami uvedenými v § 237 ods. 1 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O. s. p.) zaoberal sa v prvom rade otázkou existencie týchto väd. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

8. Žalobkyňa namietala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania (strane sporu) sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

9. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania (strane) realizáciu jej procesných oprávnení [v zmysle § 18 O. s. p. mali účastníci rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - pozri napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.), byť

predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O. s. p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O. s. p.).

10. Žalobkyňa vyvodzovala procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. z toho, že súd prvej inštancie neoznámil svoj záver posudzovať neprijateľnosť zmluvných podmienok (žalobkyňa sa k nim nemohla vyjadriť) a odvolací súd napriek tomu konal bez nariadenia pojednávania.

11. Podľa § 153 ods. 1 O. s. p., súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti. Podľa ods. 3, súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná. Podľa ods. 4, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia.

12. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že odvolací súd konal bez toho, aby nariadil pojednávanie napriek skutočnosti, že súd prvej inštancie jej neumožnil vyjadriť sa k zámeru vysloviť neplatnosť zmluvnej podmienky, dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na § 214 ods. 1 O. s. p., ktorý bol platný a účinný v čase rozhodovania odvolacieho súdu. Podľa neho na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadil predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvej inštancie rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ išlo o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžadoval dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch bolo možné o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.).

13. Z dikcie ustanovenia § 214 ods. 1 O.s.p. vyplývalo, že na prejednanie odvolania, ktoré smerovalo proti rozhodnutiu vo veci samej, musel predseda senátu nariadiť pojednávanie vždy, okrem iného aj vtedy, ak bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Či bolo v konkrétnom prípade nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, bolo však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie strán sporu.

14. V danom prípade odvolací súd správne dospel k záveru, že súd prvej inštancie náležitým spôsobom zistil skutkový stav veci, a preto nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 214 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) a neboli dané ani podmienky podľa § 214 ods. 1 písm. b/ až d/ O. s. p. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Cdo 337/2015 vyplýva, že súd je povinný umožniť stranám vyjadriť sa k možnému posúdeniu neprijateľnej zmluvnej podmienky. Tento procesný postup (porovnaj tiež § 100 ods. 1 in fine) bol súdom prvej inštancie dodržaný. Aj odvolací súd na strane 4. rozsudku uvádza, že z výzvy súdu prvej inštancie (č. l. 42) je dostatočne zrejmé, že žiada žalobkyňu, aby dokladovala oprávnenosť účtovných položiek „prerušenie služby-neplatenie“ a „obmedzenie služby - neplatenie“ a tiež z hľadiska toho, že pre svoju výšku nemajú základ v neprijateľných zmluvných podmienkach, z čoho jasne vyplýva eventualita posudzovania neprijateľnosti uvedených zmluvných podmienok. Tým súd prvej inštancie dosiahol predvídateľnosť rozhodnutia a umožnil tak odvolaciemu súdu rozhodnutie vo veci bez nariadenia pojednávania postupom, ktorý bol v súlade so zákonom (§ 214 O. s. p.). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa neprieči zákonu, preto nemohlo u žalobkyne dôjsť k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. a jej námietka je preto neopodstatnená.

15. Inou vadou konania, na ktorú musel dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak na ňu dovolanie nepoukazovalo, bola procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladala zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom bolo porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup v občianskom súdnom konaní.

16. Z obsahu dovolania žalobkyne vyplýva, že namietala neskúmanie splnenia procesných podmienok odvolacím súdom v čase rozhodovania a to vo vzťahu k nadbytočnosti vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok, nakoľko žalobkyňa nebola priamo účastníkom zmluvy (dodávateľom služieb), ktorej sa týkajú neprijateľné zmluvné podmienky.

17. Procesné podmienky možno charakterizovať ako podmienky (predpoklady), bez splnenia ktorých nemôže súd konať a rozhodnúť vo veci samej, pričom sa delia na odstrániteľné a neodstrániteľné prekážky (§ 103 a nasl. O. s. p.). To, že súd v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy aj bez návrhu vyslovil, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je neprijateľná a výslovne uviedol túto zmluvnú podmienku vo výroku rozhodnutia, mu umožňuje priamo ustanovenie § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Na okraj dovolací súd dáva do pozornosti, že ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach, za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa (§ 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka). Námietka žalobkyne z dôvodu inej vady konania podľa § 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p. nie je preto neopodstatnená.

18. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že rozsudok odvolacieho súdu (v napadnutej časti) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) je treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

19. Žalobkyňa namietala v dovolaní, že vo vzťahu k dojednaným zmluvným podmienkam nebolo možné súdom aplikovať žiadne z ustanovení § 53 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka ohľadom neprijateľných zmluvných podmienok, nakoľko sa nejedná o žiaden prípad neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka alebo prílohy Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „Smernica“).

20. V predmetnej veci bolo nesporné, že Zmluva o pripojení z 15.júna 2007, Zmluva o poskytovaní verejných služieb z 13. januára 2012 a v Zmluva o poskytovaní verejných služieb z 20. januára 2012, vrátane ich Cenníka pre poskytovanie služieb spoločnosti Slovak Telekom, a. s. platného od 1.marca 2012, tvoriaceho neoddeliteľnú súčasť zmlúv, ktoré uzatvorili právny predchodca žalobkyne a žalovaný, sú zmluvami spotrebiteľskými v zmysle ustanovení § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, čo je dôvodom k tomu, aby boli podrobené súdnej kontrole, či zmluvné dojednania nemajú charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom nie sú žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti, alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy. Predmetné zmluvy a ich cenník preto spadá pod súdnu kontrolu prijateľnosti zmluvných podmienok v zmysle Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“). Súd je povinný z úradnej povinnosti prihliadať a náležite zhodnotiť prijateľnosť zmluvných podmienok tejto spotrebiteľskej zmluvy.

21. Z § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy vyplýva, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak

tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné. Podľa § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

22. Ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka sa týka iba podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné. Ide o podmienky, ktoré sú nečestné, neslušné, hrubo poškodzujúce spotrebiteľa a preto ich použitie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou. Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Je potrebné dodať, že spotrebiteľ z povahy veci v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok, má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pričom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už ich vôbec prečítať, resp. pochopiť ich obsah. Ide teda o zákonný zákaz používania neprijateľných podmienok, ktoré vyvolá právoplatné súdne rozhodnutie a dodávateľ je povinný zdržať sa ich používania. Ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv, ktoré sú uzatvárané na základe predbežne formulovaného zmluvného formulára, ktorý má dodávateľ vopred pripravený a ktorý používa v dvoch alebo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nenechá.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 smernice, členské štáty majú zabezpečiť, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa, a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Podľa čl. 7 ods. 1 smernice majú členské štáty zabezpečiť v záujme spotrebiteľov a konkurentov existenciu adekvátnych a účinných prostriedkov na prevenciu neustáleho používania nečestných podmienok v zmluvách, ktoré predávajúci alebo dodávateľia uzatvárajú so spotrebiteľmi.

24. V spojených prípadoch C-240/98 až C-244/98, Océano Grupo Editorial SA proti Roció Murciano Quintero a Salvat Editores SA proti José M. Sánchez Alcón Prades, José Luis Copano Badillo, Mohammed Berroane a Emilio Vinas Feliú, Európsky súdny dvor konštatoval, že účinná ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť, len ak národný súd prehlási, že má právomoc zhodnotiť neprimerané podmienky z úradnej povinnosti. Právomoc súdu určiť z úradnej povinnosti, či je podmienka nečestná, znamená vytvoriť vhodné prostriedky na ochranu spotrebiteľa voči neprijateľným zmluvným podmienkam.

25. Neprijateľné podmienky nie sú taxatívne vypočítané (ustanovenie § 53 ods. 4 obsahuje len ich demonštratívny výpočet) a súdna prax ich môže judikovať so zreteľom na skutkové a právne okolnosti prípadu. Súdny členských štátov môžu judikovať, ktoré zmluvné podmienky sú nekalé (porov. C 237/02, *Freiburger Kommunalbauten* cit.: „Vnútroštátnemu súdu príslúcha určiť, či zmluvná podmienka, ako je tá, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice ako nekalú“

26. V danom prípade je zjavné, že zmluvy ako aj cenník, ktorý je ich súčasťou uvádzané v bode 20.), sú štandardnou formulárovou zmluvou, vopred vytvorenou dodávateľom a konkrétny spotrebiteľ nemá preto ani najmenšiu možnosť ovplyvniť ich tvorbu, resp. zmeny, teda ani dojednanie súhlasu s poplatkom za obmedzenie poskytovania služby pre neplatenie poplatku a poplatku za prerušenie poskytovania služby pre neplatenie alebo ich výšku. Pri posudzovaní platnosti zmluvných podmienok vo formulárových spotrebiteľských zmluvách, vrátane ich dodatkov dovolací súd v tejto súvislosti

poukazuje na potrebu vychádzať z toho, že každá spotrebiteľská zmluva musí byť transparentná. Zmluvné podmienky musia byť formulované jasne a zrozumiteľne nielen gramaticky, ale aj z toho pohľadu, aby spotrebiteľ bol schopný na základe jasných a zrozumiteľných kritérií posúdiť hospodárske dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú (rozsudok ESD C-26/13). Obchodné podmienky v spotrebiteľských zmluvách majú slúžiť k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy prepisovať dojednanie technického a vysvetľujúceho charakteru a nesmú slúžiť k tomu, aby do nich často v neprehľadnej, zložitej formulovanej a malým písmom písanej forme skryl dodávateľ dojednanie, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých predpokladá, že ujdú jeho pozornosti. Pokiaľ tak dodávateľ urobí, takému konaniu nemožno priznať právnu ochranu (porovnaj nález ÚS SR I. ÚS 3512/11 z 11.11.2013). Súd prvej inštancie ako aj odvolací súd preto správne prihliadli na to, či zásada transparentnosti dopadá i na aplikáciu Cenníka, ktorý je súčasťou formulárových spotrebiteľských zmlúv.

27. Vychádzajúc aj zo zákona č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov, účinného ku dňu uzavretia zmlúv o pripojení, zmluvou o pripojení sa dodávateľ zaväzuje zriadiť potrebný prístup k verejnej telefónnej sieti spolu so službami a účastník takejto zmluvy sa zaväzuje zaplatiť cenu za takúto službu podľa tarify, ktorá je súčasťou zmluvy (§ 42 a nasl.). Preto zmluvné podmienky uvedené v Cenníku - poplatok za obmedzenie a poplatok za odpojenie, nespĺňajú podmienku transparentnosti, nakoľko zjavne podľa uvedeného účelu zmluvy nehradia skutočné náklady v súvislosti s nákladmi potrebnými na prístup k verejnej telefónnej sieti spolu so službami. Naopak, ich účelom je získanie majetkového prospechu výlučne v prospech dodávateľa; predstavujú sankciu pre spotrebiteľa za porušenie jeho povinnosti riadne a včas v súlade so zmluvou platiť úhrady za poskytnuté služby, na čo slúžia iné právne inštitúty (napr. zmluvná pokuta, úroky z omeškania atď.). Preto s poplatkami za takéto plnenia sa spája záver o ich neprijateľnosti. Pre spotrebiteľa je vždy neprijateľné spoplatňovanie akýchkoľvek úkonov a služieb dodávateľa, ktorými spotrebiteľovi neposkytuje skutočné protiplnenie, ale naopak tieto sú poskytované (vykonávané) vo vlastnom záujme dodávateľa. Dovolací súd sa preto s právnym záverom súdov v plnom rozsahu stotožnil.

28. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že žalobkyňa neopodstatnene namietala dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O. s. p., preto dovolanie žalobkyne zamietol ako nedôvodné (§ 448 C. s. p.).

29. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p..

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.